

צמאה נפשי לאלוקים

לע"נ הורי ר' אליהו בן בת שבע ז"ל

שיעורים בנושא התפילה

לאה אירן בת טאוס ז"ל

רבני צמאה נפשי לאלוקים

1 זמירות

עמדנו על המעלות של חטיבת הקרבנות, הן כפתיחת היום והן כבניה מייסדת ומייצבת של גרם המעלות העולה מביתו הפרטי של האדם אל היכל הקודש של היושב במרומים. אמנם מעולה יותר, הן בתוכנה והן במקורותיה, חטיבת הזמירות המשמשת קומה נוספת על גבי קודמתה.

כמה סיבות לדבר: ראשית, חטיבת הזמירות נקבעה בברכה לפני ולאחריה, מלבד שני הקדישים העוטרים את כולה- אחור וקדם. מציאותם של הזמירות בתוך הברכות נותנת להן מעלה מיוחדת שכולן ענין אחד שלט, ואין להפסיק בו בדיבור או בהיסח הדעת. בזאת התעלו הזמירות על פרקי הקרבנות, כיון שבקרבנות לא נאסר הדיבור או ההפסקה.

10 סיבה נוספת, כל פרקי הזמירות, מתחילה ועד סוף, מקורם מכתבי הקודש- כשעיקרם מספר תהילים ובחלקם מהתורה.

סיבה שלישית קשורה בחיוב אמירתם הגבוה מזה של פרקי הקרבנות. שכן רבנו תם²² פוטר את העוסקים בתורה מאמירת הקרבנות, אך לא מצינו שום פוסק הפוטר מאמירת הזמירות לכתחילה.

15 על תפקידם של הזמירות כחלק משלבי סולם התפילות כותב הרמח"ל בספרו "דרך ה'":²⁶ הכונה בפסוקי דזמרה בכלל "לגלות אור פניו יתברך על ידי התהילות שאנו מתהללים בו ומספרים בשבחיו שזה ענין תלאו בבורא יתברך במעשה הזה, דהיינו בהילול לפניו והיא ענין בבוחר בשירי זמרה".

יש להבין כי: מטרת התפילה הינה שליחותו של האדם המתפלל לבקש עזר ומעל, לשבר העולם בכלל ולשברם של ישראל- עם הקודש, בפרט. אולם, לא

צמאה נפשי לאלוקים - רבני צמאה נפשי לאלוקים

3 אם נזכור, ענין הזמירות הוא להכשיר את עינינו לראות את העולם כולו בעין טובה, כהמשך לדרכו של אברהם אבינו ע"ה, שהיא שזיכתה והכשירה אותו לכהן בעבודת ה'. כדברי הפוסק³²: "אהבת צדק ותשנא רשע, על כן משחק אלוהים אלוקיך, שמן ששון מחבירך", על פי ביאורם של חז"ל³⁰: "אהבת צדק- אהבת לצדק את בריותי ושנאת להרשיעם".

4 אם כן מעלת הזמירות, הבאה להכשירנו לכהונה, מטיבה את עינינו להביט בעין חמלה על הגריאה כולה. ומתוך אהבה זו לעולם כולו, אנו פותחים את הברכה למי שברא את הארץ ואת אשר עליה, ומודים לו במילים: "ברוך שאמר והיה העולם".

צמאה נפשי לאלוקים

6 הריני זמון את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי. לשם יהוד קודשא

עולת ראייה

הריני זמון את פי. הפה, הוא כלי הדבור, אוצר החיים הרחניים, שבו כל הכוונות שבבה גנויים הם בתוך כללי הדבור בכללו יש לו כח כפול: דבור קדש, ודבור חול. דבור הקדש מוצאו הוא ממקור הדעה העליונה, יוצרת כל היצורים, בדעתו התומות נבקעו, ודבור של חול מקורו הוא למטה מהיצורים

5 הבאים ומתרשמים בנפשו של אדם מכל מה שיש ביצירה. צריך האדם, בהיותו נגש להחל דבורו בקדש, בתפלה לאל חי, להזמין את פיו הזמנה הראויה לקדושה. כדי ששפעת הדבור תבא מהיסוד המקודש, ממקור הדעה העליונה, שכהה הוא לפעול על כל ההווה, כאשר היצירה כולה באה מתוך הופעתה. הריני זמון

10 את פי.

להודות ולהלל ולשבח את בוראי. הכרת הטובה, שהאדם מוקף בים של השפעת הטוב העליון, ונפשו בתכונתה העדינה מכריחה אותו, שלא יהיה כפוי טובה וניכ שמתיו יתפרץ בהבעה של הכרת הטובה למיטיב העליון ב"ה.

צמאה נפשי לאלוקים

8

באי, מלך מהולל בתשבחות. חותמים אנו ראשית הפתיחה, להכנס על ידה בפסוקי דזמרה, לכונן את רוחנו להתבונן בפלאי אל גורא תהלות ברוך הוא- כבטוי המופשט של המלוכה העצמית אשר היא מאז מעולם שלו. והבהירות, בהארתה בתוך הגדול, באה אלינו הילת האור העליון, שמה בא תאר, מהלל, לא עיי המעמד הקבוע הנפלא לבדו של כל ערכי הענייה המעדיים על ענינו וסארו, אלא בעזר מתוך ההשתבחות האין סופית, שהלכת היתה כולה ונשבת. ברוח ד' אשר עליה תמיד מרחפת, ע"כ הוא ברוך הוא, הוא מלך מהולל בתשבחות.

צמאה נפשי לאלוקים

יחכן שאדם שליבו מלא קצף ורוגז על העולם ומלואו, והוא דן בליבו את היצירה כולה לכף חובה, ישמש בעת ובעונה אחת גם כסניגור. על כן באה חטיבת הזמירות ומיישרת את המעקשים, ומנגנת את מנגינת הלב של העולם. מנגינה שמילותיה נחתברו ברגעי האהבה הגדולים של דוד מלך ישראל, הקם בחצות הליל ומשורר לאלוהיו. יש בכוחה של מנגינה זו, עם מילותיה הנישאות, לרכך כל כאב ולהשבית כל מדון, עד שיהיה העולם מעלה חן ומקרין זוהרי אור על נפש המתפלל. בזאת מכשירה חטיבת הזמירות את נפשו של האדם בטרם תסיה את רחשי לבה אל יוצרה.

הסבר נוסף קשור עם הלכה מעשית שנהגה בזמן הקרבת הקרבנות בבית המקדש, הקרבה שהתפילה נתקנה לה כמילוי מקום. בדברי חז"ל²⁷ מצינו את החיוב לנגן ולשורר, על ידי הכהנים והלוויים, בזמן העבודה במקדש. שירה זו נעשתה על פי הפסוק²⁸: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל". כלומר, תפקיד הזמרה והשירה היא לעורר את רגשות הלב הראויים לזמן העבודה. אם נזכור שעיקר ענינה של התפילה נלמד מדברי חז"ל²⁹: "ולעבדו בכל לבבכם", אינו היא עבודה שהיא בלבד? הוי אומר זו תפילה", נוכל להבין עד כמה גדולה מעלת הזמירות המכינה את הלב אל המצב הראוי לעבודתו.

צמאה נפשי לאלוקים

נא ברוך שאמר וכו' צריך לאומרו בנינו ונבנעיסה כי הוא שיר נאה ונחמד וכתב בספר היכלות שיש בו פ"ז תיבות

4 (א) וסי' ראשו כתם פז וכן הוא נוסח אשכנזים ונתקנה ברכה זו משום הא דאיתא בפרק כל כתבי יהוה חלקי עם נומרי הלל בכל יום ומסקינן כי קאמר בפסוק דזמרה ומאי גיהו תהלה לדוד עד כל הנשמה תהלל יה ותו נרטינן בפ"ק דברכות (ד:) איר-אלעזר (ג) כל האומר תהלה לדוד בכל יום ג"פ (ג) מובטח לו שהוא בן העתיד וכן דרש ר' שמלאי לעולם יסודו אדם שכתו של מקום ואחרי כן יתפלל לכן תקנו לאומרים קודם תפלה וקבעו ברכה זו לפנייהם ואתת לאחרייהם והיא ישתבח

צמאה נפשי לאלוקים

5 נא (א) אומרים. עי' ט"ו. הפר"ם תמה מאחר שלא נמלא נגמרה אין לחדש זכרות אחר ט"ס, והנה נקבלה שאנשי כנסת גדולה תקעו שם-הו מקדרי תפלות, ועי' ט"ו סי' מ"ו אור' ז' כל זרעה שהנהיגו מסממא קבלו שיערו קדמונינו יע"ש:

צמאה נפשי לאלוקים

7 תשבחות ובזמירות. כל בטוי של גודל, שאנו באים לפאר בו את מלך הכבוד ב"ה, אי אפשר כלל שיבא בכלי הדבור אם לא נשקיש את המית הגדולה. שהרי מצד האמת הלא לו דומיה תהלה, ואין שום רעיון, וקל-חומר שום דבור. מתאים לפי רוממות התהלה בתפארתה. על כן שם שבה, שיש בו גם כן מענין השקטה, והורדת הדרגה, בשוא גליו-אתה תשבחם, נאה בעקרו על שבהו של פקום. ואפנים אע"פ שהדבור זגם הרעיון המחשבותי, המביא את הדבור לכלל גילוי, מוכרח להיות משתפל, אבל הרגש, העולה מתוך רעותא דליבא, הלא הוא בוקע ג"כ את האויר הנעלם, ומתרומם בהרחבת תועפות גדלו ממעל לחוג הצר של הבטוי והרעיון המחולל אותו. וזהו כח הזמיר, המלה את השבח, בשבחות ובזמירות.

צמאה נפשי לאלוקים

